

КОЛЛЕКТИВТИГ КЕРЭЭЛИГ АЖЫЛДААШ...

ЧАРЫШ ХРОНИКАЗЫ
ХУУСАА БЕТИНДЕ

1983 чылдың ажыл-ишчи беш айлары эрткен. Мур-нукузуна дег, автотранспорт аймакчалыктарының кол-ла хүдөөлөгөз — Саян ыңдындан республикаже улаус ажыл-агыйының чүктөрүн сөөртүр, республи-каның ырак районнарына ол чүктөрүн чедирери, даг-дугун үндүр сөөртүр болур. Саян артындан ко-ла дуунда тутуд материалдарын, үлктүр барааннары болган аш-чөм аймаанын чүктөрүн өкөтүр турар. Бо эрткен 5 айларда республикаже 190 муң тонна лизы-бүрү чүктү киир, а 52 муң тонна ажыг чүктү үндүр сөөрткен.

Хей чүк ап турар черлер-ге «Тыва тутуд» трестин сая-бырлары, тараа продуктулар эргеледи. Республикаже, Са-дыг министрствону болган өске-даа херекчилер ха-маарып. Автотранспорт ма-шиналарын улам дуузу-биле амыкталып, чүк сөөртүлгөз экижидеринге, чо-нуң чагыларын күсөөлүгө чылаачыларын коллектив-тиг керээ-биле ажыг элээр саппырап, ажыгты бою олар. Бо хүнерде эргеледе 26 бригада коллективтиг керээ-бүрү чүктү киир туралар.

Оларын беи Мивусинск станциязы-биле транспорт харылдазын тутуу турар.

Транспорт аймакчалыг кол-лективтиг керээ, маргылдаа чок дешилгелер арга болур. Кол-лективтиг керээ-биле ажыг-дың түнүшүнде 1983 чылдың эрткен 4 айларында чүк сөөртүлгөзүн хемчээл эрт-кен чылдың ол-ла үеи-биле деңсөөгө 10,1 хуу өскөн. Кы-зылдың №1 чүк автобүдү-ругөзүнде коллективтиг керээ-бүрү чүктү киир брига-да тургустунган, ол бригада аэропорттун кынар-чаар ма-териалдарын сөөртүр.

«Тутуд кесектери» комби-натка цементин ой-шаанда чедирер турары-биле Кызыл-дың №3 чүк АТБ-инде ол комбинатты хандырамын чаа-лаачыларын ийи бригада-зын организастатты.

Амгы үеде Мивусинский демир-орук станциязын, Абакан, Черногоorsk баазаларында херек кырында 19 муң

ажыг тонна лизы-бүрү чүк-тер чыгыптыр. Оларын 2 муң тонназы тутуд организа-цияларының 6 муң тонна садыгын база өске-даа чүк амыкчыларын бою турар. Чүк машиналарын үзүк-те-лишкен чок чүдүрерин ор-ганизаастаары-биле КТЭК-тиң баазасында 1,5 элечте, а чүк-тү дүжүрүнүн 2 элечтеги тургускан. Чагыкчыларын хей кезин чүк хүдөө алы-рын амыктың 1,5 элечте организаастаары турар. Мын-дыг чорук автомашиналарга чүк сөөртүлгөзү деңсөөгө амык-чалар арга бербей турар. Шаң ыңдыг чагыкчылар-га «Тыва тутуд» трест, мате-риал-техниктиг хандырамын комитет, «ЦЭС строй» ТЭ-ышкан организаастаар ха-маарып. Ыңчангаш патица хүнүнден элечтээ-ле база сү-бү, воспресенде бо организаастаар чүк сөөртүл-гөзү элечтээ чүк. 1983 чыл-дың май 28-те Материал-тех-никтиг хандырамын комитет-тинге Мивусинский авто-бүдүругөзүнден чүк чүктү машина келген. Оң чүктү чүк автотранспорт эргеле-линиң начальнигин оракан чыгынын киржигези-биле дүжүргөн. Ындыг таварыла-лар өске-даа черлерде база бар. Патица хүнүң ийги чартымын элечтээ-ле, маши-наларын чүктү дүжүртү-мөстөр. Садыг министрствону-нуң складтарында чүк дү-жүругөзү база багай деңсөө-де. Ол дугайын телевидение-ге дамчыдылга шүгүмчү-лөндө туралар. Ыңчалда-даа апрель, май айларында чүк манаан автомашиналарын аныа турган үеи 4500 ажыг шаң бою турар. Ол үеңиң дүжүругөзү республикаже 1000 тонна ажыг немезде чүктү сөөртүр ап болур.

Чай. Ол чүктө хоорай, суур-ларда эвес, а Саян дагылар-да база дүшкөн. Орук ажаал-дазы ам кол кичээлге тур-рар ужурун. Ыңчалда-даа Кызыл — Абакан оруунун чамдык кезеңде оруктуң байдалы багай. Ындыг тур-буну бо орукта септелге ажыг көзүбөс.

Амгы үеде Тываның трап-спорт эргелезинин амыкчалы-чылар республикаже тутуд материалдарын болган өске-даа чүктөрүн сөөртүлгөзү-нүн айтырын шийтирер турар. Оң-биле чергелештир олар 1983 чылдың дүжүг ажаалдазында белеткел амыкчалар чорудуп турар.

Хүлээлге күсөөлгөзүн хынап тур бис ХУУСАА ЧООКШУЛААН, А ПЛАН...

СЭКП-ин XXVI съездин. СЭКП ТК-ның май, июль (1982 ч.) пленума-рының шийтирилген ама-дыралга боттадырар, ол бир-ге беш чылдык үшү, өскө чылдың эгезинде тура, бе-дик көргүзүлгөзүн чедип чыр дөң социалистич чарышты калбартып, мал-чиннар мал ажылынын продуктуларын бүдүрерин болган сазарын көвүдө-ричте улау күшү салган. Мал ажылынын продуктула-рын күрүне сазарының чартык чыл планнарын рес-публиканың районнарын күсөөлүгү турары эрткен чыл-дын бо үеинде турганга бо-дара, бо чылдың беш ай-ларының дүжүругөзүндө сүтү республика нияттын-биле ба-рык-ла 12779 центнери хей-нү саткан. Планн 80,1 хуу күсөөлгөн.

Республиканың чүктө чедип ажыл-агый чартык чыл планн күсөөлгөн. Районнар-дан эрткен чылдың деңсөө-лиден Бин-Хем 3640 цент-нер, Таңды 4290 центнер, Каа-Хем 1238 центнери хей-нү дүжүргөн, өскөлдөрдөн мурнап турар. Монгун-Тайга райондан өскөлдөр эрткен чылдың бо үеинде деңсөө-

лиден дыка ажырган. Бо районун ажыл-агыйлары сүтү сазарын эрткен чыл-дымдан күдүктүк. Ук рай-онун ажыл-агыйларының удурутчулары, специали-тери болган малчынары бар арга-куралдарынын амык-чаларын күшү мөөнөзүн.

Тус-тус ажыл-агыйларын ап көргө «Мурнакчы», СЭКП-ин XXII съездин, Жданов аттыг, «Ак-Тургу», «Саян», «Хадын», СЭКП-ин XXV съездин аттыг совхоз-тар күрүне сүт сазарының планн күсөөлгөн.

Бо беш чылдың беш айла-рында республиканың күрү-не саткан элээр эрткен чылдың ол үеиниң деңсөө-лиден 7610 центнер көвү-дөн. Ол-ла үеде эң хей не-мөдөн Кызыл районун ажыл-агыйлары чедип алган. Ол районун ажыл-агыйлары социалистич чарышты мур-нуку одурунда чоруп турар. Чамдык коллективтер бирги чартык чылдың сорулгаларын арте күсөөлгөн. Аңаа бо чылын саткан эрт эрткен чылдың деңсөөлиден 3994 центнер хей болган. Ол мш-кан Таңды (1981 центнер), Бин-Хем (1276 центнер) ра-

йоннарың совхозтары эртти баа-ла эрткен чылдың ол үеинден дыка көвүдөткөн. Ажыл-агыйларын «Шамба-лыг», «Тивелге», «Тере-Хол», «Россия», «Революция-нын чалбыны», «Шивилг», «Ленин орук», СЭКП-ин XXV съездин аттыг совхоз-тар планнарын дыка ажыг боттадырган. Кызылдың куш фабрикаы планн 163,5 хуу күсөөлгөн. Чамдык рай-оннар күрүне эрт сазар-ынче чогуур кичээлге сал-байн турар. Монгун-Тайганы санаага, чүктө Тес-Хем, Чоон-Хемчик, Эриң, Овур районнар күрүне эрт сазар-ын эрткен чылдымдан кү-дүктүк. Ол районнарың ажыл-агыйлары малдарын семирти азыраары багай ор-ганизаастааны оон-па илден.

Нинтизи-биле бо чылдың эрткен беш айларында 44020 тонна эртти салып, чартык чыл планн 65,7 хуу күсөө-лүп турар. А саважыр үеде чедир санын каш хонуктар арткан.

Амгы үеде ажыл-агыйлар-ның кол сорулгазы — соци-алистич чарышты улам кал-бартыры.

МУРНААННАР

«Тыва даг-дугу» комбинат, «Каа-Хем» хомур-лаш разре-зи, Тываның электери четки-лери, «Тутуд кесектери» ком-бинат, Кызылдың үе болган Тываның сүт комбинаты, Шагаан-Арыгның саржаг бол-ган хааб заводтары, Кызыл-дың туубу заводу, Чадаана-ның, Шагаан-Арыгның, Ту-раның, Сарыг-Сентин рай-уаветүр комбинаттары бол-ган өске-даа коллективтер продукция бүдүреринин база сайгарынын планнарын ажыг күсөөлгөн.

ЭЪТ САДАР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

«Россия», «Коммунизмниң хереди», «Шивилг», «Ленин-чи орук», СЭКП-ин XXV съездин аттыг, «Тивелге», «Шамбалыг», «Тере-Хол» сов-хозтар болган Кызылдың куш фабриказы.

СҮТ САДАР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

«Мурнакчы», СЭКП-ин XXII съездин, Жданов ат-тыг, «Ак-Тургу», «Саян» «Ха-дын», СЭКП-ин XXV съез-дин аттыг совхозтар.

ХОЖУДААННАР

Шагаан-Арыгның үлетүр бүдүругө комбинаты, Кы-зыл-Мажалыктың эът комби-нат, Устүт-Енисейниң ба-лыг заводу, Бай-Хаактын, Туранның хааб заводтары, Кызылдың алгы заводу. Кы-зылдың даараналга фабрика-зы, Кызыл-Мажалыктын туубу заводу, Кызылдың демир-бетон кымылаар заво-ду планн дугаларын күсөө-лгөн.

ЭЪТ САДАР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

Бай-Тайга, Монгун-Тайга, Овур районнарың ажыл-агыйлары болган «Хондер-гей», «Нарын», «Чаа орук», «О. Шынаа», «Кызыл» сов-хозтар.

СҮТ САДАР ТАЛАЗЫ-БИЛЕ

«Таван», «Бай-Тала», «Кы-зыл-Тук» (Өвүр), «Өкө», «Тес-Хем», «О. Шынаа», «На-рын», Ленин аттыг совхозтар.

Экономика камналгалыг болур ужурулуг

ЧӨП АЖЫГЛААР

Эрткен күсүк-кышкы үеде элээр күжеништинин амыкчалар ужурга таварыш-тымыс. Бистин республикага бир дугар электери энергия-ның амыкчаларын кымылаар-лаар талазы-биле улау хем-чөөлүг хемчөөлгөзү чорутту-ган. Ыңчан электери кура-мыларын ажыгтыг амыкчалар талазы-биле айтырыг кол черин элээр турган.

Республиканың улус ажы-агый эрткен чыл 34805,9 муң киловатт-шак электери энергияны амыкчалар турган, 34214,5 муң киловатт-шак-ты чыгарган. Оң хараа-зы-биле 33934 муң киловатт-шак электери энергияны кам-нап алыр аргалыг болган. Электери энергияны кам-нагалыг үлетүрүн (7462 муң киловатт-шак), туту-дун (3610 киловатт-шак), транспортун (2516 киловатт-шак), көдөз ажыл-агыйн (1528 киловатт-шак) амык-чаларын чедип алган. Тутуд организаастаарында амык коллективтер электери энергияны элээр ажыг-лаар херек. Улетүрге электери энергия-нын херектеги 3,9, көдөз ажыл-агыйга — 18,4, транс-портка — 0,1 хуу элээр. Бо көргүзүлгө электери энер-гиянын чыгарылганга үч-дүң-дүң чыгуучулукта, нин түнүшүнде чедип ал-дыган.

Амгы үеде дыка хей бүдү-ругөлерде, организаастаар-да саналга приборлары чок болганга чамдык олар-нын даап санаашчылар-биле толалар турар. Ындыг чи-жектер, мынагы көдөз ажыл-агыйга хей-биле таварыш турар. Чинжэ, 1982 чылдың декабрь айда шаң ыңдыг чыдааганлар Кызылдың типина комбинатында, «Шамбалыг» совхоза, ноябрь айда «Дон-Терезин», СЭКП-ин XXV съездин аттыг, «Кызыл туку», «Тивелге», «Өкө» совхозтарга болган өске-даа ажыл-агыйларга электери энергияны чыгар-дын аңаа санаашчылар дууа-зы-биле чоруткан. Ын-дыг болганда бо таварылда электери энергияны кам-налгалыг дугайында чугаа турбазы билдинтир-дир.

Чыгыр энергияны чыгар-дын бистин республи-када лимиттевейн турар. Ону Кызылдың ТЭС-ин амыкчалар үндүрүр болган ол энергияны бүдүругөзү эвес херектеге амыкчалар турар. Эрткен чылдын Кызылдың бү-дүругөзү, организаастаар, коммунал-амандар ажыл-агыйның объектилер 406 муң гигакалорий чыгыр энергияны амыкчалар. Чы-зылдың көдөз-агыйларың амыкчалар үндүргөн чыгыр энергияны саналга прибор-лары чок болганга олар-ның хемчөөлүн тодартаан.

Республиканың чамдык бү-дүругөзү электери энер-гияны доктааттыган нор-ма-чиктеринден оранчон артык чыгарган. Ыңчанга «Тыва кобальт» комбинат нормадан 1,3, Кызылдың нефть баазы — 18,5, «Ты-ва даг-дугу» комбинат — 12,9, Кызыл-Мажалыктын туубу заводу — 1,2, Ак-Довурактын үлетүр бүдүругө комби-нат — 1,6 хуу электери энер-гияны нормадан ажыг амыкчалар. Ыңча хей чыгар-дын болуу турарын чылда-гылаары аны-агы. Чамдык бүдүругөлерге ажыл-агый технологиян бил-зиг сазылаанга, өске-леринге — технология ту-румун хажылды, продукция-га бран болура бөрүндөн ол болуп турар.

Экономиканы айтыргы-ларын дөң шийтирер турар коллективтер республиканың социалистич чарышты эки эвес киржилгелер болуп турар. Ыңчанга бүдүругө-лерде экономика болган на-малга айтыры ам-даа күдү деңсөөде артышкан. Соци-алист чарыштын тилекчи-леринге чаа коллективтер немешпей келген. Куп-ажыкты маргылдаачы кир-жикчилерге электери энер-гияны амыкчалар, ову чыгар-дынын мөдөөлүн чарыш коммунисизинга кирбей турар. Оң уламындан соци-алист чарыштын тилекчи-леринге чүктө Тываның элек-тери чедирер, «Тыва ко-бальт» комбинат, Кызылдың автосетелге заводу, «Бүрөк», «Енисей» совхозтар санадып келген.

База бир четтес чүве бо-ла, дыка хей херекчилер электери-чылдыг прибор-ларын амыкчалар, ток күжү

хуузуна херөөнө чыгарган турары болур. 1982 чылда болган бо чылдың бирги кварталында ийги күжү 887 киловатт электери-чылдыг херекчилерин тың, чамдык кижилерге хемчөг оонаган. Устүнде көргүзүг «Тыва кобальт» комбинаттың бир айда чыгарган электери энергияны дең. Кызыл хоорайның организааста-рында болган чурттаага сек-торуга чамдык хүн чорут-кан рейдин түнүшүнде 964 гигакалорий чыгыр энергия амыкчаларына илестинген.

Эрткен чылдын «Красноярск-энергоу» Тыва энергия хайгаарынын республика салбырының болган «Тув-коммунэнерго» бүдүругө-лерин амыкчалары 63 керекти улус сударыне шийтикен. Ол кижилер 5851 рубль 43 копейк электери энергияны оорааннар. А бо чылдың бирги кварталында чурттаачылар 4028 рубль электери энергияны оорап чыгарган болуп турар. Бо чылдын «Красноярск-энергоу» Тыва энергия хайгаары-нын республика салбыры-нын амыкчалары улусуң контроль комитеттери, коор-кусовнарың чамдык ал-министративтиг комиссия-лар-биле сырып харылда-зы амыкчалар.

1982 чылда Бин-Хем, Каа-рым районнарга электери энергияны хергезерин ко-нтрольдар техниктери тур-гускан. Оларын сорулгазы-районнарың бүдүругөзү электери энергияны канчаар чыгарды турарын дуга-йында мөдөөлүн чыгыр, хонукта, декалада, айла рай-оннарың кылып чоруткан амыкчалын түнүшүнде билдиндири. Бо чылдын ыңдыг техниктери Таңды, Улут-Хем, Чоон-Хемчик, Кызыл, Барыш-Хемчик районнарга тургузарын көрүп турар. Ол амыкан электери хергезелин үлетүр бүдүругөлеринге контроль чорударын ший-гездип алырын планн тур-дар.

В. БАХЧИВАНЖИ, «Красноярскэнергоу» Тыва энергия хайгаарынын республика салбырының

Эрткен кыжын хоорайга байдал бо кире дүжүргө-нүн болган турбун, электро-станциянын ийги элээрде тутуд-монтаж ажыдары ам-даа шуудулаан. Бистин рейд бригадаларын кижигүнери хонукташтын чыдааганга туралары-биле бо чугула тутууга амыкчалар каян чамдык организаастаар-нын удурутчулары-биле ужуруга, оларга элээр каш айтырыларын салган.

«Тыва даг-дугу» тутуд эргеле-ли, оларга элээр каш айтырыларын салган. «Тыва даг-дугу» тутуд эргеле-ли, оларга элээр каш айтырыларын салган. «Тыва даг-дугу» тутуд эргеле-ли, оларга элээр каш айтырыларын салган.

«Тыва даг-дугу» тутуд эргеле-ли, оларга элээр каш айтырыларын салган. «Тыва даг-дугу» тутуд эргеле-ли, оларга элээр каш айтырыларын салган. «Тыва даг-дугу» тутуд эргеле-ли, оларга элээр каш айтырыларын салган.

ХУУСАА ЭВЭЭШ, АЖЫЛ ЭНДЕРИК

Ак-Довурактын чыгыр электростанциянын ийги элээр тутуд эргеледен бөрү үш чыл четкен. Оң каян ажылалга кирерин хоорайнын чурттаачылары четкипей малан турар. Эрткен кыш бистин район-нун деңсөөлгөзү элээр чыгыр болза-да, электро-станцияның четтес ажылынын урукуунда эрте кү-нүн дика хей чурттаачы бажынарың батареаларын доктап, соок болганга урулар сааттарын, шко-лаларын кесек үеде хаар ужурга таварышкан болгай. Чыгыр четтешкенде «Тыва даг-дугу» комбинаттын арыгал фабриказынын пехтеринде байдал база дү-жүргөн болган.

Ажылалга кибер тудугдан рейд

бо хүннерде тутуджы-ларга 10 муң ш и д болот, 70 тонна хоолай-лар, беш тонна шивыг демир-лери, элээр, а «Шагнар-строй» трест бо чугула тутуд материалдары-биле хоорай-нын тутуджыларын хандыра-рын сазалын туруп берген. Электростанциянын тутуу-да моон аны-лаа четтештер хей. Ажылалга кирер дең санаттын тура-да, алды дугар болду тутуу ам-даа доозулаан. Башкарыла ий-ди тургустунма, бус дам-чылар коолайларын тутуу эгелезген.

Устүнде фактылардан алган көргө, электростанциянын ийги элээр чоругу хуу-саа-зында ажылалга кирер бергенде илген илден-дир. Хонукташтын урулар, бо чугула тутуун ой-шаанда амыкчалга кирер толо-до, мында амыкчал тур ор-ганизаастаар четтештерин бот-боттарыңе чүзү калгырын болайып, тутуд материал-лары-биле хандырагыны, ажылды организаастаарын экижидип, бир демниг ажыл-даар унурут.

Т. САМАНЧАП, рейд бригадынын кежигүрү, тутуджы.

Ч. МАНДЫНЧЫ, «За асест» солуунуң коор. А. БЕГНИН-ООД, «Шынык» коор.

УРУГЛАР ЧҮНҮ НОМЧУП ТУРАРЫЛ?

«Азия төвү» шаанал дээш

Бүгү-эвилелди хостуг хүреш маргылдаада киргип турар. 48, 57, 68, 82 килограмм деңгил мөгөлөргө баштайгы салгылары «Хүреш» стадионунга болуп өрткөн. Моң мурунда болуп турган деңгилде 60 удаа ур маргылдаа бир алам. Мында киргип келген мөгөлөр барык шунту спорт мастерлеринге кандидаттар. Чүгө диге, маргылдааның негелдери бугаар манаа деңгил бурзунга бир-ийги черлерин ээлзэ мөгөлөргө СССР-ий спорт мастери атты тымсыр. Чижээлээр, эң чык 48 килограмм деңгилде 22 мөгөнү чүгө ийи спорт мастери, артылары кандидаттар. Бо деңгилде бистин

БАШТАЙГЫ САЛЫГЛАР

республиканың төлөзү спорт мастери кидилат Иван Мамонцев оол амдылында ийи ужуражыкта кайыңдаа арыг ойнаа, мурун чоруп турар. Ол, дурунгалыг мөгө бугурден спорт мастери Сергей Адыжыны өткөп алган. Красноярск хоорайның мөгө, студент Станислав Юнну Кызылдың педагогика институтунун студентиз Мergen Куулар балл-биле аткаш, тивлээн. Чик деңгилде Тываның мөгөлөргө көргүзүү амдылында багыт эвес.

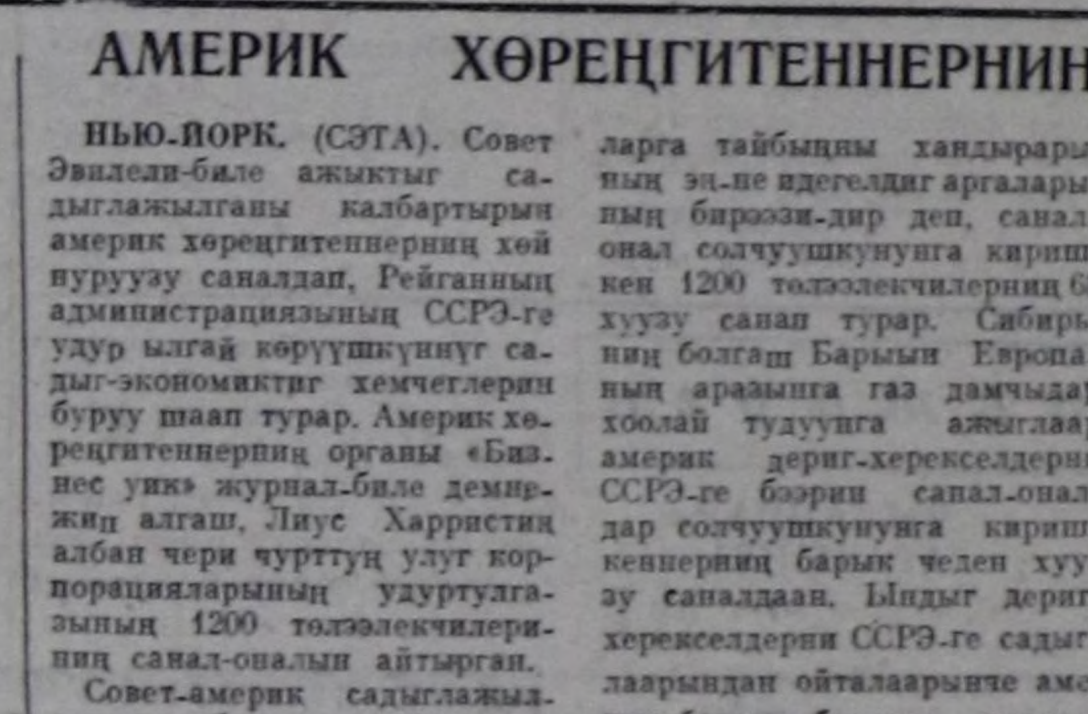
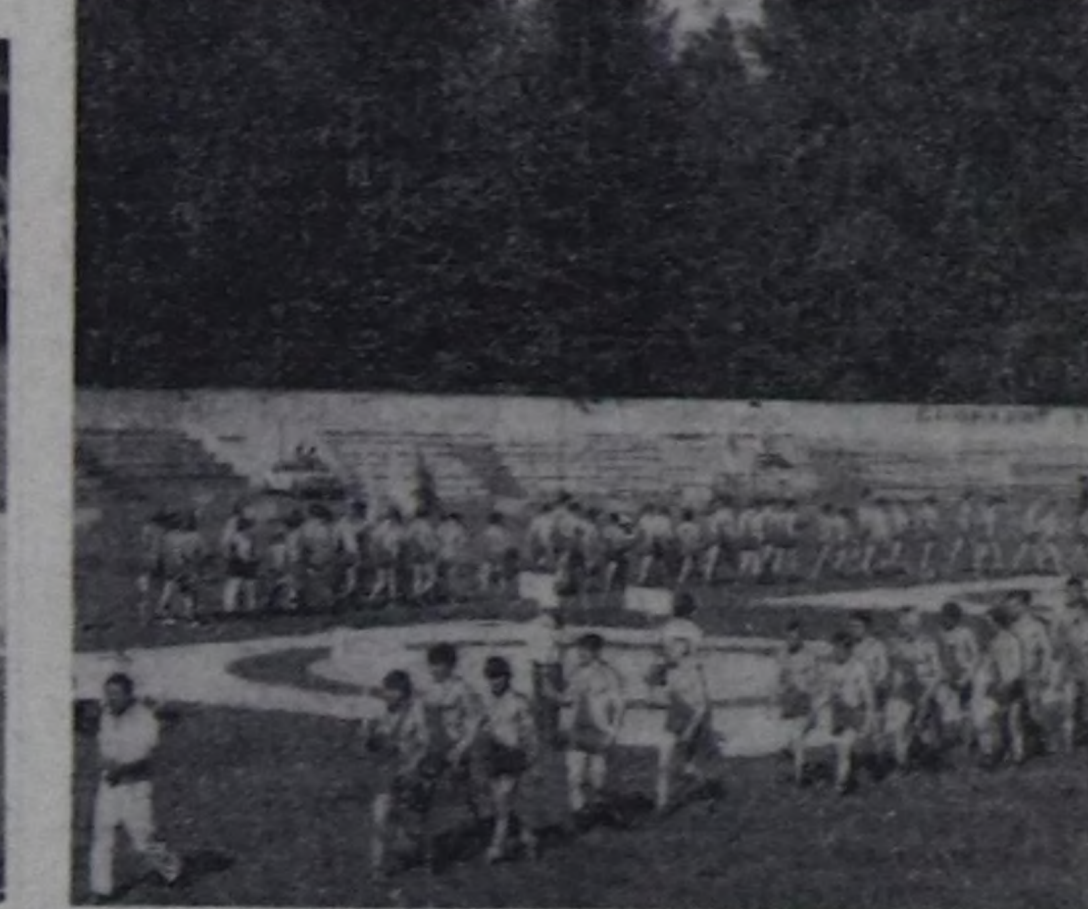
57 килограмм чедир деңгилде мөгөлөргө саны хой. Илде 36 мөгөнү 3-ү спорт мастери. Спорт мастери Александр Донат Тажик СССР-ден келген спортчу Закир Бобракшомовту балл-биле ашкан. Красноярскин мөгөи Спирidon Ильин спорт мастери кандидат Александр Бартааны 2 минутта 50 секундта өткөп, эң деңгилде болуптур туружун ээлзэ бижылган алган.

Амур облазында келген мөгө Константин Шебедко Красноярскин спортчу Николай Буряшомовту арыг өткөп. Василий Хураган — Артур Дондувайын (Красноярск), Сергей Топунов (Хабаровск) — Кирилл Султанов (Абакан), Виктор Сырежапов (Москва) — Владимир Монгушту (Тыва), Нимажан Дашиев (Улан-Удэ) — Роман Ховалыгы (Тыва) тустууда өткөптур. В. Сырежапов, Н. Дашиев мурун турарлар.

68 килограмм чедир деңгил мөгөлөргө саны база эвези эвес. Оларның арасында 4 спорт мастери — шунту аалчылар. Амдылында Павел Руденко, Игорь Гук (Красноярск), Арслан Арсланов (Кемерово), Алмасбек Мусабиев (Киргизия), Евгений Никитин (Казахстан) олар ийи-ийи тивлелдери чедип алганнар.

Георгий Мамонцев (Улан-Удэ) Орлан Кызыл-оолду (Тыва) өткөп алган, 82 килограмм чедир деңгил мөгөлөргө арасында табланы баштай берген.

В. КАРА-САЛ.
Авторнун фотолары.

Бижин билбес чорунту чок кылырының улуг кичээлиги Англо-Улус Республика сазлы турар. Чуртун бугу мурунларында ийи туча башкыларын саны 75 муң чедип турар. 1976 чылдан бээр 900 муң кижи номчуп болгаш бижин өөренип алган.

ЧУРУНТА: бижин билбес чорунту чок кылырының курстарының кичээлдери.

СЗТА-ның фотохрониказы.

Бисиле хуу япон шинчиле институтунун мыда парламенттин илтикеде чуталып турар. Илде делегацияларын боза, мангыт Токиога чуртталга бажыны тулар шолдо орто 7 хуу бөлзөн. Учас-токтарың өртөптургү ула-гадып турарыны уламы-биле бажык колезин аартап турар.

(СЗТА).

ПАРИЖ. (СЗТА). Францияның тайбың талалачыларының «Чустун кыйгыры» деп организациясы меделел парала. Боо-чепсекти өңдө бугурдериң уду, дайын кыжанышкыны узуукаа дээш демиселден арык чутула со-рулга амгы үеде чок деп ол меделелде айткан. Тайбын камгалаар дээш бугу-ле чутулдериң кылырың Фран-цияның тайбың талалачы-ларын шинчирлиң чуртта тайбынга мыак күштерин шинчирлиң калбарганы керекселеп турар.

Бо чылдың июнь 19-та Париске болуп «Тайбың байыр-лыгы» илтикейгир кыркы-рың Францияның хой-ни-тизи ол меделелде кыйгы-рын турар. Тайбың дээш ол шуулганга барып Европа-ның өске-даа чурттарында тайбың талалачылары база кыркыр.

«Тайбың байырлыгы» белеткел амгы үеде бугу чур-та калбарган. Ол шуулганы чымчылдар дугайында илти-каны Францианың 110 политиктиг, профилде, аны-яктар организациялары дет-көп. Барып Европаның чурттарында америк аялдуу-чаа ретелериң аяккөп илти-келер дээш АКШ-тың болгаш НАТО-нун аймактыг план-лары күтсөлдөзін болдурба-рың демисел. «Тайбың ба-йырлыгы» кол согулаары-ның бирозон болуп турар.

ПАРИЖ. (СЗТА). Бодо-нуң куртунин тургузар, бот-башкыларын эргезин кызык-тан палестин улустун таварыш-кан халамы делегация — хой-ни-тизиң сагысыраакшың болдурбушан турар дээрин Палестинаны хостаар ор-ганизацияны КНО-да докта-вал хайтаргачкы 3. Л. Те-разил Израильдин Ливанче халамының бир чыл бол-ганы-биле холбайтып парала-ла конференцияга меделзөн. Газа улустарга уду агрес-сия үргүзүлүп турар деп ол оналал демгелзөн. Но-ран хемин барып эрип, Газа секторун болгаш Му-руну Ливанын аяккөп алган спонсириниң чепсекти күш-тери тайбың араб чоңга бол-

Рейганның администрация-ам-даа үргүзүлүп турар.

Ийи талалыг садмалай-гага Рейганның администра-циясы моон сонгаар-даа хол-гаарал киржир болза, деле-гейин ийи уду курдери-ниң арасында хардызалар улам-на баксыраар деп, са-нал-опалдар солчушкунуна кирешкениң ушчу ийи кезип сагыдырлар турар.

Санал-опалдар алганың ол түндери — Рейганның администрациясың садм-экономиктиг политикада илтике-мөрүктү тодаргай керетиң болган.

«Тайбың байырлыгы» белеткел-биле холбайтып чуртун хой хоорайларда илтигилер, хуралдар болуп турар. Тайбынның чусту-ла талалачылары дайыга тур-номинары болгаш хууду-тары таралып турар. Фронтун наймысаладып болгаш өске-даа хоорайларын аяккөп на-ры тайбынга мыак күштер-ни шинчирлиң кыркыр, эң-не илтикейгир киржип, «Тай-бың болгаш моон сонгаар-даа илтикейгир киржип, «Тай-бын» солуп демгелзөн.

Палестин айтырыш-чинт-ирилерин куржанышкыны шинчирлиң кыркыр. Кетип-кан Нациялар Организация-зын болгаш КНО-нун чигини секретарын КНО-нун докта-вал талалачыны кыйгыткан.

ДИПТЕРДЕН МЕДЭЭЛЕР

ПРАГА. Градеп-Кралове хоорайга болуп эркен кон-ференцияны кичээлиңиз то-дунге склад операцияларын болгаш чүдүр-дүктөр аяккөп автоматчылары-ның айткылары турустун-ган. Чехословак улустунун бугу адырларын төлөзүн специалистер оол аяккөп киришкенер. Чуртун эң уду заводтарыны илтике-лери болгаш экономистер склад аяккөп-агылыга авто-матчыларын аяккөп-агылыга экономистер аяккөп-агылыга боддеринге, узу аяккөп-агы-лын улам холжудуриңче бу-гула уламышкыларын чү-рөз дээрин демгелзешер. Ол айткыларын шинчир-лиң келер үеде элбик-ропунт-санала техникамы уду ролду ойнаар. Амгы үеде республиканың садм-челеринин бугураагыраа бод-гаш садмг баазаларында аяккөп-агылыга ЭСМ контролдан турар. Коммунистер аяккө-лавынның түнделген 12 муң склад эргекчилерин, тола-роведтерин, үчткиттерин

хостааш, өскө, аяккөп-агы-ла.

РИМ. Италияның таварыш-турары экономиктиг ири-кестин урунгалы аяккөп-агы-лыга човалал болуп турар. Италияны бугу-пнтия куш-аакы конфедерацияның шинчиле тодун тараткан меделери ол дугайын чуту-лап турар. Чижээ, уду үет-тур бугураагыраа аяккөп-агы-лы чыныгары боттуп аяккөп-агы-лы 1982 чылда оол муру-нузда чылда турганга 3.1 хуу кызырлап, ол-да үеде аяккөп-агы човалар тыртып ап турар үндүргүр 2.5 хуу улактап.

ТУНИС. Израиль шериг эр-ге-чигиргаларын аяккөп-агы-ла араб черлерде култура болгаш өөрөдиге талы-би-ле ыткы болуп политикамы чорудуп турарына палестин урунгаларын өөрөдирин айт-тырларын талы-би-ле чөвүлелдин маапа болгаш ху-ралыны киржикчилери шин-чир уламышкыны кыла-ганнар. Сирияны, Ливанын, Иорданияны болгаш Пале-стинаны хостаар организация-ның төлөзкелчери аяккөп-агы-ла.

чилерин шкөөлөрүн болгаш дээш өөрөдиге черлерин хаан, өөрөдиге черлерин болгаш башкыларын доракчылап, ка-ра-балып турарын айт-кылар.

Палестин национал култу-раны узуукаа дээш илти-келчелерин орадал-жышкыларын сокларыңче делегейин бугу хой-ни-тизи ол чөвүлел кыйгы-рың.

ВАШИНГТОН. АКШ-тың күрүнө департаментинин бажынында хайтаргал тур-гун алган ыткы көрүшкү-нүг уду америк-араб комитет дээр хой-ниги организация-ны эркен чызып Ливанче араастанып халамын үе-лине Израиль эр-ге-чигир-галарын туруп бажыны-нын араб хамааттарыны доп-до-ран хостаар илтике-ли.

Организацияны медел-линде чуталаал турары бо-ла:

«Амгы үеде Ансарла болгаш Набатейде туруп турар ая-ккөп-агы кара-башкыларда 5 муң аяккөп палестинер бол-гаш ливанлар хиличкел-ли чыдарлар. Олар болза шинчир хосталарың не-гелдерин бугаар хоруг-дат-тырган кижилер дээр аян-би-ле Израиль эр-ге-чигиргалар башкылар турарлар. Илти-кел ол илтике аяккөп-агы-лы Фактылар керекселеп турар. Оларның дык хой бир чыл бургунаар хоруг-даттыр-ганнар, амдыла чедир оларга буру-дадыр доктаалар тывыс-саа».

ТОКИО. 1982 сан-хо чы-зында Японияда тууду ула-с-токтарың өртө 4.3 хуу ула-галы берген. Ол дугайын шинчир хосталар тала-

гелдерин бугаар хоруг-дат-тырган кижилер дээр аян-би-ле Израиль эр-ге-чигиргалар башкылар турарлар. Илти-кел ол илтике аяккөп-агы-лы Фактылар керекселеп турар. Оларның дык хой бир чыл бургунаар хоруг-даттыр-ганнар, амдыла чедир оларга буру-дадыр доктаалар тывыс-саа».

ТОКИО. 1982 сан-хо чы-зында Японияда тууду ула-с-токтарың өртө 4.3 хуу ула-галы берген. Ол дугайын шинчир хосталар тала-

ЫРАККЫ ЧӨӨН ЧҮКТЕ

Шанактыг бажыңнар

Ажылчын мергежилге өөрөдир

Усурийскини дорт чус аяккөп үстүк классчыларына ортуман эртем аттестаты-биле нады аяккөп мергежилде чедип алганын дугайында керекселедери тывыс-саа. Хоорайның шкөөлөр арасы-нда өөрөдиге-бугураагыраа ком-бинатында өөрөдиге олар дооскан.

Хоорайның бугураагыраа-да, организацияларында ам-даа чедипшөп турар то-нар, аяккөп кызыкчыны, сад-мык, өске-даа мергежилде доозуктулар шинчирлиң ал-ган.

Өөрөдиге-бугураагыраа со-нуу-галың аяккөп өөрөдиге бодуктерин комбинатта тур-гускан. Шини аяккөп мер-гежил аяккөп-агы-лы практиктиг кичээлдери дуржугалыг мастерлер болгаш специа-лист эртерип турар.

Усурийск.

Сагыш-сеткил чалыы

Хабаровскин «Энергомаш» машина тууунун заводунун

хүлдүгү эргени хорга ты-вискан.

Хабаровск.

Ийиги каыты-ногааларга

«Подмосковье» тууд-мон-таж поедизинин бугураагыраа-да палестин бирозинин про-дукцияны херекселепче БАМ-да Динку суурун урунгалар комбинады болу бер-ген. Бетон кызылар бугура-кылар тускайыттылган пех согула, койтуп, резис болгаш өске-даа погааларын чаштар-га чедир турар. Ногаалар-ны ол-ла черде — пехти-иңи кадында тепиледе өс-түрүп турар.

Бугураагыраа бажының ийиги кадында туутуңган теп-лига СЗТА-ның корреспон-дентиз кирген. Агар-бодус талы-биле кады-лошуп баллдарга ол орогд эң-не аяккөп-агы болган. Алаа ола-га, чыгыр ороуп турас, аар өрткөп фундамент туттас-аданы, «аыкчыны» катт мон-ге донагыт хорүлүл теп-ли-ланы камгалап турар. Кол бу-дургуле чорудулганын кы-зыр чыгыр арың теп-лига база чедип турар.

Динку.

Амур областы.

Далай эрининде коттедждер

СЗТА-ның корреспондентизин динчирлиң боза, На-

хонда хоорайда чуртталга аяккөп-агы трестин аяккөп-агы-лары боттарың динчирлиң ба-вазында далай болгаш хун ваиналарын хуулоп ап турар. Ону бугу коллектив-тиг киржикчиле-биле далай кыдынын чуртталга чер-лерин бирозинде туткан.

Далайын эринде коттед-жер туутуңган. Кемел тулар черлерин база белеткел кы-лан. Динчирлиң аяккөп-агы-лы аяккөп-агы — балыктар керекселедери, спорт дерг-ке-рекселедери.

Ала-илерин урунгалар-биле кады динчирлиң чер-лерин профилде комитет белет-кел удурун. Аяккөп-агы-ларын кадыктыл бижыл-галар черлерин пүткөкызын өрт-тө халаа.

Ийиги удаада...

Чаа сут продуктулары-биле Приморье крайын Красно-армия районун илтике-ли-келчелер халдырттып. Бо черде оол-даа аяккөп-агы аяккөп-агы чыгыр катал, ийи-ге бугураагыраа катал, ийи-ге улаа эде тууду турар. Эле кыдынын сут заводу Дале-пересекке база аяккөп-агы-ла, эл-гула бугураагыраа-да база бир аяккөп-агы кыркыр белеп.

Бугураагыраа аяккөп-агы-лу тускайыттылган чоруп бугураагыраа аяккөп-агы-лу.

Нолонковка.

Приморье край.

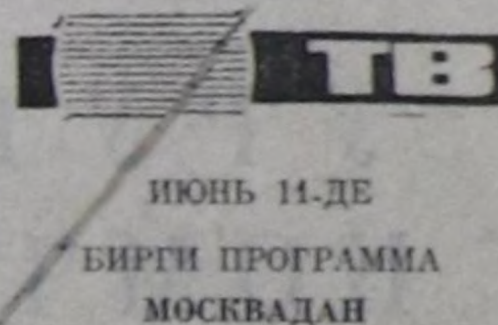
САН-ФРАНСИСКО. (СЗТА). АКШ-тың ораакты презид-дентиз турган У. Мондейл сенаторлар Дж. Гленн бо-лаш А. Крестон олар Рей-ганның администрацияның дашкык болгаш иштин по-литиказын шыгымы шүтүм-чүлөзөнөр.

Ак бажының амгы баш-тыкы хеделишкениң америка-нарың хой нуру-зун эр-ге-агытарыга чө-рүшкөп болуп турары де-мо-краттиг партияны ол су-рагыт аяккөп-агы-лары ха-рылаа аяккөп-агы-ларын профилде Лос-Андже-леске болган съездинге чуталамын — демгелзешер. Амгы америк администра-цияны боо-чепсекти өңдө бугураагыраа келерг хой

аа-хоронгилерни чарганд турары чуртун сан-хо бо-лаш социал айткыларын чидилдирген сенатор А. Крестон айткан. Рейган хой миллион аяккөп-агы-лар аяккөп-агы уду сы-нырлап, нарыл кырааннар, социал дууламын кел-дерг кызырган. Шкөөлөр-га федералдыг чаргала-лар, барык хооураагыраа, шериг белеткелге кириг деп, ол меделзешер. Термодролут дайынын кыжанышкыны левдин күтүлгөн амгы үеде боо-чепсекте контроль айт-кыларга хамаарышты Совет Эвилелде чуту-ла-жышкыны чорумча-ды чорударың президент Рейганни сенатор кыйгыткан. Рейган президент болуп

турар уениң дургуанда амер-ик шинчирлике байлар ула-ма хой хоронгил болган, а ядым ула-ма хооураан деп. У. Мондейл меделзөн. Рейганның ад-министрацияны чоңа уду политиканын түнделде чуртта экономиктиг, социал-политиктиг кризис улам шинчирлиң келер деп, сенатор Дж. Гленн айткан.

ВАШИНГТОН. (СЗТА). АКШ-тын күнүне сенаторы турган С. Вонс АКШ-тын президентиз Рейганның дашкык политикада база шыгымы шүтүмчүлөз бол-ган амгы үеде совет-Америк харылдааларын байдалы сөөлү 45-20 чылдар тур-гула тургунда амгы үеде «он-не багы» дон.

8.00 — «Уе». 8.35 — Эртенги гимнастика. 8.50 — Бир эвес калык болуусузын (Нүх-Кушутуракараа сүмөлөрү). 9.00 — «Спортлото» 24-ку тиражи. 9.10 — Ада нелер, сөлгөрө. 9.40 — Телеотерк — «Артыканын чагынрычкылары». 10.40 — «Кайгамчыгын эвес кайгамчыктын чууду». 10.40 — «Твой сын Земля». Хой сериянын уран чечен телефильминде 4-ку сериалы. 11.45 — Концерт. 12.30 — «Хой-ле эки Бараналы дөшт». 13.00 — Уругларфильм — «Ырлар ортуктулук чакыды». 14.10 — «Чөдөшт». Улус тогаалдыктарын нутунайча телепортреттер малайрын V Делегей фестивалы. «Абаку» (Куба). 14.30 — Бугу делегейде. 14.45 — «Поэзия алмамай». «Путинге ку турсаалды». 16.00 — Политиктин таймырларчы. Ю. А. Левитовтин беседасы. 16.30 — «Дирин амытанна аммыралды». 17.30 — Белору ССР-нин уаустун артызы. А. Бабий ырлар. 17.55 — «Дин металлды телефильм — «Кийсейде бажык». 18.10 — 18.20 — Чапсар. 18.25 — Муылфильм. 19.10 — Киноконцерт. 19.55 — «Республиканын эртигези». Уран-чечен фильм. 2-ги серия. 22.40 — «Москвага аянччор. Промсент Марса». Документалдык чаа телефильм. 23.00 — Футбол ССРГ чемпинонады. «Динамо (Киев) — «Спартак». Чапсар уеинде «Бир эвес калык болуусузын». 00.45 — 00.55 — Телетемаалар.

Кашпагайны, аваангырны,
Куштүглерни хаара туткан
Кайы шагдан чоннуң ойну
Хүрөш бисти тааладыр.

Самнап девээн меге-шыыра
Салыкчызы ону дөткээн.
Эзилеринчэ оюн-самы
Эннежирин кыйгырып тур.

М. ТУЛУШТУҢ фототюж.

Совет спорттуң тергииннери

АДЗЕ ОЙНАП ТУР

тамгалакчызы аарый берген, ла алып. Ол удурданыкчы
оң дублёру база чок болган. ның хаалгазынга чедир х
тренер Чивадзени ол туруш- нертен болгаш дээштат: реи
айнап көр деп дилээн. дини кылыштар, оң муруну
Ол дээрде оң баадак туружу да халдакчы чораан дуржула

Чоокта Александр Чивааэ 28 харлаан. Ооң аргалары, күүкү чедикешкен, бодунуң кутурун база куртутуң шилдиктен комондааы доом дегей мар- чылааларынаа чың уудаа киришкен, дуракутканын мөөнөтөн алган. 1980 чылда Моск- вага болгон Олимпиадага Моск- вадан комондаанын составынаа турган болгонду күүсөт- мөшкү-биле дегей чемпионатка ойноптаа. СССР-ын чымыла комондааыга 25 оюнга ки- шинишкен, ийн мячыны кыргы- сен.

Чивааэ — күштүг кампа- нычты (үзүну 183 см, деңгээ- ли 78 кг), мынчалдаа ол оюн- кушту ачкыглан, чуду-нара ой- напас. Ол чың аргаларыны би- бир, оюнуну байдалын ооа- мын биңир база турушту ийн- ниңди ол шыдаар, белик мяч

оол биадиниң турар.

Эрткен сезонда ол Бертин- ген турган болткан, делегей чемпионатынын оюнларынын мырунда сезонга болдоары мында-ла эки ойнап шыда- ван. Бу сезонуң база мында- лут-ла коңу эгезектеш. Мын- чалда-да ол апрельде ойна- рын эңикиңиң ағезеэл, ол эки ойнап турар.

Чивааэ турган болткан би- рге сетилген кижин. Ойнаары- ны дугайың чугааларынын хоңш чок.

— Футболтот буруңуң- тергези оол ойнап турар, комондааның чегрезинде- дерт хамаарылгалыг дээрде- ге шуут бузууар мен — де- ди ол балдыктар. — Футболтот чогуң-ла харыя комонда эки ойначкы болдулар. Бир эвө- Тбилисиниң «Динамо»унаа ойнайаы турган болзума- мен футболго шоогул-ла чү- чедиң ол шыдаас турар.

аас-даа ашпааннар. Хамь

— Аял—деп, чалаамы чугаалаал.
— Бажың чугайлаар?!
— деп, акымы удур кайлап айтырар.
— Акырбас чугайлаңар ха...
мы. Ыкстер база дузалажымыр
бис — деп, аалчалыары
соңгут-муңут чугаалышар:
— Бо ууржыңың бот-бот-
тарыңга тааржыр, кезке де
ууезин кайгаар-дыр мен
ийтип. Зипа манаа өөрөңп
турган, чааскалар ча чугай-
лап кааптар кижн болбазмы-
е. Че, мен чугай ты эй-
сэйн — депти, үнө халаан.
Бир шаг болганда хумуңга

орнууд 2-24-63, редакториун ораазкчыларынын 2-35-24.
ш үетпүр квалитеринин 2-31-75, пропаганда болган
культура квалитеринин 2-23-54, көдээ ажил-агый